אי נמי שדות בכסף יקנו. והא דלא מייתי קנין שנכתב בתורה מזכסף מקנתו (ויקרא כה) משום דבעי לאתויי קנין דשדה ויקנה א"כ ה"ל לאתויי השדה אשר קנה אברהם וי"ל דמהניא ליכא למידק דליכא למימר השדה אשר קנה אברהם בחזקה או בשטר דהא לא כתיב השדה אשר קנה בכסף: **דאסר** לה אכ"ע כהקדש. והרי את מקודשת לי כלומר להיות לי מקודשת לעולם בשבילי כמו (נדרים ל' מת.) הרי הן מקודשין לשמים להיות לשמים ופשטא דמילתא מקודשת לי מיוחדת לי ומזומנת לי ומיהו אם היה אומר עליה זו מקודש לי אין נראה שיועיל דגבי אשה במה דמתיחדת להיות לו היא נאסרת לכל אבל בכסף ועליה לא שייך למימר הכי:

אי הנא קונה ה"א בע"כ. ואע"ג דהני אינים מקדש דמשמע בע"כ היינו משום דכבר אשמועינן הכא דבע"כ לא והא דקתני הכמה נקנית ולא קתני הכם קונה בע"כ איידי דקתני האשה נקנית תני נמי סיפא הכמה נקנית דנקנית משמע מדעתה ומשמע בע"כ:

ליתני שלשה. פירוש משום דכל התורה כולה בלשון זכר נאמרה: **קשו** קראי אהדדי. אע"ג דמליט כמה דברים שנקראים בלשון זכר ונקבה דכתיב (יחזקאל ג) יד שלוחה אלי והנה בו מגילת ספר וכן השמש באה (בראשית טו) השמש יצא (שם יט) המחנה האחת והכהו (שם נג) וכן בלשון חכמים מצינו (שבת דף כא.) גבי נר שכבתה אין יקוק לה נר שכבה (שם דף מד.) הלבה חמוך טרפון (סנהדרין דף נג.) השוכר את החמור והבריקה והוליכה בהר (ב"מ דף עח.) לא הספיק בעל הפרה למשוך את החמור עד שמת החמור (כתובות דף טו.) וכהנה רבות מיהו היכא דליכא לשויי משניין ובקראי נמי יש שום דרשה אי נמי לפי שראה המשניות ששיו לשונם אחרי שני הפסוקים היה רולה לתת בהם טעם ודקדוק עליהם: **הבא** דבתורה קאי ותורה איקרי לשון נקבה. וא"ת מלחמה נמי איקרי לשון נקבה דכתיב (שמואל ב יא) ותכבד המלחמה אל שאול ותוסף (עוד) המלחמה (שם יט) ועוד כי היכי דקאמר דרכו של איש לעשות מלחמה ולא אשה ה"נ דרכו של איש ללמוד תורה ולא אשה וי"ל דלא דמי דהכא בתורה גופיה קאי דקרי הכתוב בלשון דרך ולא קאי בלומדיה וכתוב ילאו אליך (דברים כח) אלא מלחמה קאי והם האנשים שדרכם לעשות המלחמה: [מפני מה אמרה תורה כי יקח וכו'. פי' דמשמע בע"כ ולא כתיב כי תלקח דמשמע מדעתה] ת"י:

אתרוג שוה לאילן בג' דרכים. פי' בקונטרס לערלה ולרבעי ולשביעית דלענין שביעית הולכין בפירותיו אחר חנטה כאילן ולא בתר לקיטה כירק וא"ת השתא משמע דרבעי טהג באתרוג א"כ קשה מהכא למ"ד תני כרם רבעי ברים כילד מברכין (ברכות דף לה.) דמשמע דאין רבעי טהג בשאר אילנות וי"ל דה"ק כרם רבעי כל היכא דמלי למתני למתני והיכא דל"מ למתני לא פליגי עליה דלא פליגי התם לומר שלא יסבור שום תנא נטע רבעי דשמא בר מהניא דאתרוג איכא פלוגתא דתנאי בהדיא בשום מקום ולא נחלקו אלא לסתום המשניות דסוף מס' מעשר שני ובשאר דוכתין אי כמאן דסבר (ברכות דף לה.) נטע רבעי אי כמאן דסבר (שם) כרם רבעי לידע כמאן הלכתא וי"מ דאפי' מאן דתני כרם רבעי מודה בשאר אילנות דמדרבנן טהג והכא מדרבנן קאמר ויש לנו נפקותא בדבר דאי פליגי דמאן דתני כרם רבעי דוקא אבל בנטע אין רבעי כלל אפילו מדרבנן ואמרו (שבת דף קנט.) כל המיקל באילן הלכה כמותו בחולה לארץ וא"כ עכשיו בחו"ל אין דין רבעי טהג בחילנות ואי מדרבנן כ"ע מודו דטהג בשאר אילנות ה"ה בחו"ל דרבעי טהג מדרבנן ומה שפי' בקונטרס לשביעית אילנין בתר חנטה כאילן ולא בתר לקיטה כירק משמע מהוך פירושו דבירק אזלינן בתר לקיטה לענין שביעית ולא דק דבמס' שביעית (פ"ט מ"ח) הנן כל הספיחים מותרין חוץ מספיחי כרוב והקשה רבינו נסים דבפרק מקום שנהגו (פסחים דף נא.) תני איפכא ותירץ דבהתיא דמס' שביעית דקתני כל הספיחים מותרין מיירי בספיחים של ערב שביעית שנכנסו בשביעית דכיון שנגדלו רובן בשביעית הם כשל שביעית ומותרין אף לאחורה חוץ מספיחי כרוב שהם אסורין לאחורה דאין שביעית אז אחר הביעור לאכילה כדמפרשינן בירושלמי דכל ירק אחה יכול לעמוד עליו בין חדש בין ישן אבל ספיחי כרוב שדרכו לגדל אמהות אמהות ויש עלין שהם גדלים בשביעית ומתא יקח מן העלין שהן אסורין ויאמר מן האמהות לקחתי והוא דמקום שנהגו (שם) דקתני כל הספיחים אסורים מיירי בספיחים שנגדלו בשביעית ואליבא דרבי עקיבא דדרים וכי

מאחר

ויתני בכל הלים קונה. כי היכי דתני בלשנא דרבנן הלים מקדש: **ויתני**. הכא הלים קונה בג' דרכים: **ומקנה**. אותה לעצמה בשתי דרכים: ומשני משום דאיכא בהנהו ב' דרכים מיתת הבעל: **בודקים אם סוב**. במאכל ובמשתה בלולי במשא בקפילה ומראה והרהור תורה אור שמא מחמת אחד מהן ראה אותם ויהרהור ומהור דרחמנא אמר (ויקרא טו) "מבשרו" = מאיליו ולא מחמת אונס והאשה באונס נמי מטמאה כדאמר בפ' בנות כותים (נדה דף לו:) בשהות אומר "כי יזוב זוב דמה" הרי אונס אמור: **ופרכינן מ"ש הני שלש**. משום דרכים קאמרת: **ליתני דברים ויתני שלשה**. כי אורחא דגמרא: **הני מרבי משום מדע**. בהמיה שיה לשון כסף ושטר משום ביאה, היה לו ליך אחרי הרוב: **פא מני**. דתני לשון 'דרך' בקדושי אשה ר"ש היא דאמר מרבה בדרכים _דמרבה שייך בהו: **אבידה**. אחת מלגלגותיו: **בג' דרכים**. ערלה ולרבעי טהג בו בלילן, ולענין שביעית הולכין בפירותיו אחר החנטה כלילן ולא אחר לקיטה כירק: **ולירק בדרך אחד**. שבשעת לקיטתו עשורו אלין הולכין בו לענין מעשרות אחר חנטה כשאר אילנות אלא אחר שהה שנלקט בו כירק כדמפרש טעמיה לקמן. המעשרות משתנות כסדר הנמים שהה ראשונה של שמיטה מעשר ראשון ושני וכן בשניה אבל שלישית מעשר ראשון ומעשר עני ואם _ תנא _ בשניה _ ונלקט בשלישית: בשאר אילנות = אחר חנטה ובאתרוג = אחר לקיטה כירק: התם

[ז"ל רש"י ביכמות יט: ד"ה קדושין דעלמא והלכה והיתה לאיש אחר מדעתה מבשמע ועש"ע רש"י לקמן מד. ד"ה קדושין דמדעתה דבעינן דעת המקנה]

[זכין פ"ב מ"ב עיר פה:]

כתובות סה: [וש"נ] ביכמות נט.

ויתני דברים. הכא האיש קונה בג' דרכים: **ומקנה**. אותה לעצמה בשתי דרכים: ומשני משום דאיכא בהנהו ב' דרכים מיתת הבעל: **בודקים אם סוב**. במאכל ובמשתה בלולי במשא בקפילה ומראה והרהור

אי נמי שדות בכסף יקנו. תני האשה נקנית בג' דרכים: התם האיש קונה? מעיקרא תני לישנא דאוריתא ולבסוף תני לישנא דרבנן - ומאי לישנא דרבנן? דאסר לה אכ"ע כהקדש ובא האיש קונה? משום דקא בעי למיתנא סיפא בדידה תנא נמי רישא בדידה ובא האיש קונה ומקנה? משום דאיכא מיתת הבעל דלאו איהו קא מקני, מן שמיא הוא דמקני לה ואב"א אי תנא קונה ה"א אפילו בע"כ תנא "האשה נקנית" דמדעתה אין *שלא מדעתה לא. ומאי אירא דתני "שלש" ליתני "שלשה"? משום דקא בעי למיתני "דרך", ודרך = לשון נקבה, והוא דכתיב והודעת להם את הדרך ילכו בה ואלא הא דתנא בשבעה דרכים בודקין את הזב ניתני "שבע"? משום דקא בעי למיתני דרך ואשכחן דרך דאיקרי לשון זכר דכתיב בדרך אחד יצאו אליך ובשבעה דרכים ינוסו לפניך, אי הכי קשו קראי אהדדי? וקשיא נמי מתני' אהדדי? קראי אהדדי לא קשיין הכא דבתורה קאי ותורה איקרי לשון נקבה דכתיב תורת ה' תמימה משיבת נפש כתב לה בלשון נקבה, התם דבמלחמה קאי דדרכו של איש לעשות מלחמה ואין דרכה של אשה לעשות מלחמה כתב לה בלשון זכר מתני' אהדדי לא קשיין הכא דלגבי אשה קאי קתני לה בלשון נקבה התם דלגבי איש קאי דדרכו של איש ליבדק ואין דרכה של אשה ליבדק דהא אשה נמי באונס מיטמאה תני לשון זכר. מ"ט תני "שלש" משום "דרכים" ניתני דברים וניתני שלשה? משום דקבעי למיתני ביאה, ביאה איקרי "דרך" דכתיב ודרך גבר בעלמה כן דרך אשה מנאפת הא תינח ביאה, כסף ושטר מאי איכא למימר? משום ביאה, ותני תרתי אטו חדא? הנך נמי צורך ביאה נינהו ואב"א הא - מני ר"ש היא דתניא ר"ש אומר מפני מה אמרה תורה כי יקח איש אשה ולא כתב כי *תלקח אשה לאיש? *מפני שדרכו של איש לחזר על אשה ואין דרכה של אשה לחזר על איש - משל לאדם שאבדה לו אבידה, מי חוזר על מי? בעל אבידה מחזר על אבידתו; והא דתנן *כל הדרכים בודקין את הזב ליתני דברים התם הא קמ"ל דדרכא דמיכלא יתירא לאתויי לידי זיבה ודרכא דמישתיא יתירא לאתויי לידי זיבה; והא דתנן *אתרוג שוה לאילן בג' דרכים ליתני דברים משום דבעינן מתני סיפא ולירק בדרך אחד, סיפא נמי ניתני "דבר"? התם

מפני מה אמרה תורה כי יקח וכו'. פי' דמשמע בע"כ ולא כתיב כי תלקח דמשמע מדעתה ת"י:

מגנ"א מבנה

ה' בגרות לענין המעשרות

הוס' ר"י הזקן

דאוריתא דכתיב לשון קנין בכסף: והא דתנן בשבעה וכו' בזבין פרק [ב'] היא שנויה:

נו"ש/ מבנה

1. המלה דרך

אי לשון (ל"ל דתנן) בכל - אי - נקבה

2. "שוב סתירות אז בפיוקים

3. המעשרות

נו"ש/ מבנה

סדרה שאלות על בחירת המלה "דרכים" במקום "דברים" בכמה מעשרות

מ"ל תקח נדה לא:

עיין סה: זכין פ"ב מ"ב

ל"ה יד: סוכה נט: כתובות פ"ב מ"ו